

МҮДДЕЛЕР ҚАҚТЫҒЫСЫН БОЛДЫРМАУ
СТАНДАРТЫ

Қарағанды

«Қарағанды техникалық университеті» КЕ АҚ	Мүдделер қақтығысын болдырмау стандарты	13 беттің -беті
---	---	-----------------

1 Қолдану саласы

1.1 Осы «Қарағанды техникалық университеті» Коммерциялық емес акционерлік қоғамының (бұдан әрі – Университет) мүдделер қақтығысын болдырмау жөніндегі стандарты (бұдан әрі – Стандарт) кәсіби қызметті жүзеге асыру кезінде мүдделер қақтығысын болдырмау/азайту үшін университеттің әрбір қызметкері қолдануы тиіс шаралар кешеніне қойылатын талаптарды анықтайды.

1.2 Стандарттың ережелері мен талаптарын сақтау Университеттің құрылымдық бөлімшелері, лауазымды тұлғалары және барлық қызметкерлері үшін міндетті болып табылады.

1.3 Стандартта көзделген мүдделер қақтығысының алдын алу, анықтау және реттеу шаралары мен тәсілдері толық болып табылмайды. Әрбір нақты жағдайда қалыптасқан мүдделер қақтығысының ерекшелігіне, қолданылатын шаралардың мүдделер қақтығысын реттеу мақсаттарына барабарлық дәрежесіне қарай жанжалды реттеудің өзге де нысандары пайдаланылуы мүмкін.

1.4 Стандарт талаптарын орындамау қызметкерді ҚР заңнамасында белгіленген шектерде тәртіптік жауапкершілікке тарту үшін негіз бола алады және жекелеген жағдайларда азаматтық-құқықтық және қылмыстық қудалау шараларына әкеп соғуы мүмкін.

1.5 Университет қызметкерлерінің стандартты сақтауын бақылауды Университеттің комплаенс-офицері, факультет декандары және құрылымдық бөлімшелердің басшылары жүзеге асырады.

2 Нормативтік сілтемелер

Осы стандартта келесі нормативтік құжаттарға сілтемелер пайдаланылды:

МС ИСО 9000: 2015 Сапа менеджменті жүйелері. Негізгі ережелер мен сөздік.

МС ИСО 9001: 2016 Сапа менеджменті жүйелері. Талаптар.

3 Терминдер, анықтамалар және қысқартулар

Осы Ережеде МС ИСО 9000:2015 «Сапа менеджменті жүйесі. Негізгі ережелер мен сөздік» келтірілген, оған қосымша келесі терминдер мен олардың анықтамалары белгіленген:

ӘБҚ - әкімшілік-басқару персоналы;

Жақын туысы - жұбайы, ата-анасы (оның ішінде асырап алушылар), балалары (оның ішінде асырап алынған) ата-анасы бір және ата-анасы бөлек аға-інілері мен апа-сіңлілері (қарындастары);

ӘЖД - әкімшілік жұмыс департаменті;

«Қарағанды техникалық университеті» КЕ АҚ	Мүдделер қақтығысын болдырмау стандарты	13 беттің -беті
---	---	-----------------

ҚР - құжатталған рәсім;

ҚарТУ – «Қарағанды техникалық университеті»;

Құпия ақпарат - үшінші тұлғаларға белгісіз болғандықтан нақты немесе ықтимал коммерциялық құндылығы бар кез келген ақпарат, оның ішінде қызметтік ақпарат, оған заңды негізде қол жеткізу шектелген және ақпарат иесі оның құпиялылығын қорғау шараларын қабылдайды. Құпия ақпарат болып табылатын мәліметтер қолданыстағы заңнамамен, Университеттің ішкі құжаттарымен анықталады;

Мүдделер қақтығысы - Университет қызметкерінің немесе лауазымды тұлғасының жеке қызығушылығы оның лауазымдық міндеттерін бейтарап орындауына әсер ететін немесе әсер етуі мүмкін жағдай;

Корпоративтік мәдениет - бұл Университетке тән құндылықтар, қағидаттар, мінез-құлық нормалары және қарым-қатынастар;

Жеке бастың пайдасы - қызметкердің өзі үшін де, оның отбасы мүшелері, жақын туыстары және/немесе қызметкердің жеке мүдделілігі байланысты өзге де адамдар үшін, сондай-ақ қызметкер өзара байланысты болуы мүмкін заңды тұлғалар (фирмалар) үшін ақша, өзге де мүлік, оның ішінде мүліктік құқықтар, мүліктік сипаттағы көрсетілетін қызметтер түрінде кіріс алу мүмкіндігі немесе қандай да бір пайда (артықшылық) алу мүмкіндігі;

КБ – Қоғамның кадрлар бөлімі;

Сыйлық - затты немесе мүліктік құқықты (талапты) сыйға тартушыға немесе үшінші тұлғаға өтеусіз беру немесе сыйға тартушының немесе үшінші тұлғалардың алдындағы мүліктік міндеттен босату;

ПОҚ - профессорлық-оқытушылар құрамы;

СБӨ - сапа жөніндегі басшылық өкілі;

Қызметкер, жұмыскер – Университетпен еңбек қатынастарында тұратын және еңбек шарты бойынша жұмысты тікелей орындайтын адам;

ҚР – Қазақстан Республикасы;

СМЖ – сапа менеджменті жүйесі;

СТ – стандарт;

ҚР СТ – Қазақстан Республикасының стандарты;

ОКН - оқу-көмекші персоналы;

Бұрмалау - академиялық жазбаларды немесе басқа құжаттарды; деректерді (ғылыми эксперимент кезіндегі бақылауларды, жазбаларды, сауалнама нәтижелерін қолдан жасау); академиялық жұмыстағы қолтаңбаларды; академиялық жұмысты әдейі қолдан жасау немесе бүлдіру.

ЗБ - заң бөлімі.

4 Жауапкершілік және өкілеттік

4.1 Осы Стандартты Университет Басқармасы бекітеді.

4.2 Бекітілген стандарттың мазмұнына, құрылымына және ресімделуіне

Құжатты рұқсатсыз көшіруге тыйым салынады

«Қарағанды техникалық университеті» КЕ АҚ	Мүдделер қақтығысын болдырмау стандарты	13 беттің -беті
---	---	-----------------

комплаенс-офицер жауапты болады. Стандарттың соңғы редакциясы туралы шешімді СБӨ қабылдайды.

5 Жалпы ережелер

5.1 Осы Стандарт «Білім туралы» ҚР Заңына [1], «Ақпаратқа қол жеткізу туралы» ҚР Заңына [2], Қазақстан Республикасының Еңбек кодексіне [3], Жарғыға [4], Сыбайлас жемқорлыққа қарсы стандартқа [5], Ішкі тәртіп ережелеріне [6] және Университеттің басқа да ішкі нормативтік құжаттарына сәйкес әзірленген.

5.2 Осы Стандарт Университеттің әрбір қызметкерімен мүдделер қақтығысын басқарудың тиімді жүйесін ұйымдастыруға бағытталған, оның мақсаты: мүдделер қақтығысын болдырмау, әлеуеттік/ықтимал мүдделер қақтығысын анықтау, оны бақылау, сондай-ақ оның салдарын болдырмау болып табылады.

5.3 Осы Стандарт заңнама өзгерген жағдайда немесе қажеттілігіне қарай қайта қаралады.

5.4 Заңнама талаптары өзгерген жағдайда осы Стандарт оны өзгерткен сәтке дейін қолданыстағы заңнамаға қайшы келмейтін бөлігінде оны қолданған сәтте қолданылады.

6 Мүдделер қақтығысының себептері мен шарттары

6.1 Университет қызметкерінің кәсіби қызметін жүзеге асыру барысында мүдделер қақтығысы келесі нәтижелерде туындауы мүмкін:

6.1.1 қызметкерде бақылау рәсімдері мен ішкі регламенттердің болмауы:

- университеттің басқару органдары, лауазымды тұлғалары мен қызметкерлері арасындағы функциялар мен өкілеттіктердің аражігін ажырату бойынша;

- іскерлік қарым-қатынас нормаларын және кәсіби этика қағидаттарын сақтау бойынша.

6.1.2 Университет қызметкерлерінің, оның отбасы мүшелерінің, жақын туыстарының және/немесе қызметкердің жеке мүдделігіне байланысты өзге де тұлғалардың, сондай-ақ қызметкер өзара байланысты заңды тұлғалардың (фирмалардың) Университеттің мемлекеттік сатып алуларына қатысуы.

6.2 Мүдделер қақтығысы Университеттің лауазымды тұлғалары қызметінің нәтижесінде де, Университеттің педагогикалық қызметкерлері қызметінің нәтижесінде де болуы мүмкін.

6.3 Педагог қызметкердің мүдделер қақтығысы деп педагог қызметкердің кәсіби қызметті жүзеге асыруы кезінде материалдық пайда немесе өзге де артықшылық алуға жеке мүдделілігі туындайтын және педагог қызметкердің өзінің жеке мүдделілігі мен білім алушының, кәмелетке толмаған оқушылардың

«Қарағанды техникалық университеті» КЕ АҚ	Мүдделер қақтығысын болдырмау стандарты	13 беттің -беті
---	---	-----------------

ата-аналарының (заңды өкілдерінің) мүдделері арасындағы қайшылық салдарынан кәсіптік міндеттерін тиісінше орындауына әсер ететін немесе әсер етуі мүмкін жағдай түсініледі.

6.4 Білім беру қатынастары саласындағы мүдделер қақтығысы келесі жағдайларда туындауы мүмкін:

6.4.1 қызметкер моральдық міндеттемелерге негізделген қарым-қатынас жасайтын туыстарына және/немесе басқа адамдарға қатысты кәсіби міндеттерді орындау. Мысалы, емтихандар немесе сынақтар қабылдау, аттестаттау комиссиясының жұмысына қатысу;

6.4.2 ақы төленетін жұмысты орындау (мүліктік сипаттағы қызметтер көрсету). Мысалы, өз студенттеріне дайындық сабақ жүргізу немесе студенттерді өздерінің ғылыми еңбектерін алуға мәжбүрлеу;

6.4.3 материалдық пайда (ақшаны қоса алғанда), сыйлықтар мен қызметтер алу;

6.4.4 оқытушының және/немесе оның туыстарының мүліктік міндеттемелері. Мысалы, мұғалім және/немесе оның туыстары жеңілдік шарттармен мүліктік міндеттемелер жасайды, атап айтқанда – пайызсыз несиелер, төмендетілген бағамен сатып алу-сату мәмілелері, жеңілдетілген жалдау немесе мердігерлік және т. б.;

6.4.5 мұғалімнің белгіленген тыйымдарды анық бұзуымен байланысты жағдайлар. «Білім туралы» Қазақстан Республикасының 2007 жылғы 27 шілдедегі № 319-III Заңының 51-бабы 5-тармағына сәйкес педагог қызметкерлерге білім беру қызметін саяси үгіттеу, діни насихат жүргізу мақсатында немесе білім алушыларды Қазақстан Республикасының Конституциясына және Қазақстан Республикасының заңнамасына қайшы келетін іс-әрекеттерге итермелеу үшін пайдалануға тыйым салынады;

6.4.6 құпия ақпаратты пайдалану.

6.5 Мүдделер қақтығысы ахуалының туындауын болдырмау мақсатында Университет қызметкерлері мүдделер қақтығысының туындауына ықпал ететін түрлі факторларға жедел және барабар ден қоюы тиіс

7 Мүдделер қақтығысын басқару принциптері

Университеттің әрбір қызметкері мүдделер қақтығысын басқарудың келесі негізгі принциптерін сақтауға міндетті:

7.1 Университет мүдделерінің басымдық қағидаты. Қызметкерлер, лауазымды тұлғалар Университеттің мүдделерін өздерінің жеке және өзге де мүдделерінен және үшінші тұлғалардың мүдделерінен жоғары қояды;

7.2 Ниеттестік пен адалдық принципі. Қызметкер Университет мүддесі үшін және адал әрекет етеді, мүдделер қақтығысына жол бермейді және өз мүдделері үшін немесе кез келген үшінші тұлғалардың мүдделері үшін әрекет етпейді;

«Қарағанды техникалық университеті» КЕ АҚ	Мүдделер қақтығысын болдырмау стандарты	13 беттің -беті
---	---	-----------------

7.3 Ақпаратты ашу принципі. Қазіргі уақытта орын алған немесе болашақта болуы мүмкін қызметкерлермен кез келген мүдделер қақтығысы Университеттің комплаенс-офицеріне белгілі болуы тиіс. Қызметкерлер мүдделер қақтығысының барлық жағдайларын, олардың туындау алғышарттарын қоса алғанда, дереу және толық көлемде ашады;

7.4 Бейтараптық қағидаты. Әрбір қызметкер ықтимал мүдделер қақтығысы және (немесе) өзінің лауазымдық міндеттерін бейтарап орындау себебі бойынша тәуекел тудыруы мүмкін жеке және өзге де мүдделерді іске асыруға бағытталған іс-қимылдарды жүзеге асырудан тартынады;

7.5 Сақтық пен адалдық принципі. Әрбір қызметкер мүдделер қақтығысының туындауымен байланысты жағдайларда өте сақ болады және Университет алдындағы өзінің міндеттері мен жауапкершілігінің тереңдігін анық түсінеді. Қызметкер мүдделер қақтығысын анықтау және басқару бойынша, мүдделер қақтығысы туралы дереу хабарлауды қоса алғанда, қажетті шараларды уақтылы қабылдайды;

7.6 Төзімсіздік және ішкі мәдениет принципі. Университет мәдениетті және өзінің жұмыс ортасында мүдделер қақтығысының туындауына төзбеушіліктің жоғары деңгейін қалыптастырады. Университет өз қызметкерлерінің ықтимал мүдделер қақтығысын ашуын құптайды және қызметкерлердің Стандарт ережелерін түсінуіне бағытталған ашық қарым-қатынастың ішкі мәдениетін дамытады;

7.7 Жеке жауапкершілік және жеке үлгі принципі. Әрбір қызметкер Университет мүддесі үшін мүдделер қақтығысын уақтылы анықтамағаны және аспағаны, сондай-ақ тиісінше реттемегені үшін жауапты болады. Университет қызметкерлері өз іс-әрекеттерімен парасаттылық пен этикалық мінез-құлықтың жеке үлгісі болып табылады, кәсібилікке бейілділікті көрсетеді және Стандарттың, Университеттің өзге де ішкі құжаттары мен Қазақстан Республикасы заңнамасының талаптарын мүлтіксіз орындайды. Әрбір қызметкер Университеттің ішкі бақылау жүйесінің тәуекелдері мен кемшіліктерін анықтауға қатысады, сондай-ақ кәсіби этика қағидаттарын сақтауға ықпал етеді;

7.8 Жеке қарау және объективтілік принципі. Әрбір және кез келген мүдделер қақтығысы анықталған жағдайда ол Университет үшін ықтимал тәуекелдерді бағалай отырып, жеке тәртіппен қаралуы тиіс, сондай-ақ оған одан әрі реттеу жүргізілуі тиіс. Университет қызметкерлері мүдделер қақтығысының нақты жағдайын бұрмалайтын кез келген субъективтілікті, оның ішінде мүдделер қақтығысын зерттеу процесі мен нәтижелеріне жеке және өзге мүдделер мен түрлі факторлардың кез келген әсерін азайтуға тырысады;

7.9 Құпиялылық принципі. Мүдделер қақтығысы туралы мәліметтерді ашу үдерісінің және қаралып отырған жағдай бойынша қорытынды шығару және түпкілікті шешім қабылдау кезеңіне дейін мүдделер қақтығысын одан әрі реттеу үдерісінің құпиялылығы қатаң сақталады.

«Қарағанды техникалық университеті» КЕ АҚ	Мүдделер қақтығысын болдырмау стандарты	13 беттің -беті
---	---	-----------------

7 Мүдделер қақтығысын анықтау

8.1 Мүдделер қақтығысының алдын алу және реттеу жөніндегі жұмыстың тиімділігі осындай жанжалдарды толық және уақтылы анықтауды көздейді.

8.2 Университет мүдделер қақтығысын оның дамуының ең ерте кезеңдерінде уақтылы анықтауды және оның лауазымды тұлғалары мен қызметкерлері тарапынан оған мұқият қарауды қамтамасыз етуге міндетті.

8.3 Университет қызметінде мүдделер қақтығысы туындауы мүмкін қызметкерлерді жұмысқа қабылдау кезінде мүдделер қақтығысының ықтимал тәуекелдерін анықтауға, кандидаттардың жеке, кәсіби қасиеттеріне және олардың беделіне қойылатын жоғары талаптарды белгілеуге міндетті.

8.4 Университеттің әрбір қызметкері мүдделердің кез келген қақтығысы туралы белгілі болған сәтте ол туралы ақпаратты Университеттің комплаенс-офицерінің назарына жеткізуге міндетті.

8.5 Құрылымдық бөлімшелердің басшылары қызметкерлердің мүдделер қақтығысын болдырмауға бағытталған белгіленген талаптарды, шектеулерді, тыйымдарды сақтауына пәрменді бақылауды қамтамасыз етуге міндетті.

9 Мүдделер қақтығысын реттеу

9.1 Комплаенс-бақылау жөніндегі Комиссия (бұдан әрі Комиссия) Университеттегі мүдделер қақтығысын шешу жөніндегі орган болып табылады. Комиссияның міндеттеріне білім алу құқығын іске асыру мәселелері бойынша білім беру қатынастарына қатысушылар арасындағы келіспеушіліктерді реттеу, қызметкерлердің мүдделер қақтығысы туралы мәліметтерді қарау және егер мүдделер қақтығысы орын алса, оны реттеу кіреді. Комиссияның шешімі Университеттегі білім беру қатынастарының барлық қатысушылары үшін міндетті болып табылады және көрсетілген шешімде көзделген мерзімде орындалуға тиіс.

9.2 Мүдделер қақтығысы туралы мәліметтерді ашу жазбаша түрде жүзеге асырылады. Мүдделер қақтығысын кейіннен жазбаша түрде белгілей отырып, ауызша нысанда бастапқы ашуға жол берілуі мүмкін. Туындаған (орын алған) мүдделер қақтығысы туралы мәліметтерді қабылдауға жауапты лауазымды тұлға Университеттің комплаенс-офицері болып табылады.

9.3 Комиссия ұсынылған мәліметтерді құпия қарау және мүдделер қақтығысын реттеу міндеттемесін өзіне алады. Келіп түскен ақпаратты Университет үшін туындайтын тәуекелдердің ауырлығын бағалау және мүдделер қақтығысын реттеудің неғұрлым қолайлы нысанын таңдау мақсатында осыған уәкілетті лауазымды адам мұқият тексеруі тиіс. Осы жұмыстың нәтижесінде Комиссия қызметкер ұсынған жағдай мүдделер қақтығысы емес және нәтижесінде реттеудің арнайы тәсілдері қажет емес деген

«Қарағанды техникалық университеті» КЕ АҚ	Мүдделер қақтығысын болдырмау стандарты	13 беттің -беті
---	---	-----------------

қорытындыға келуі мүмкін.

9.4 Комиссия сондай-ақ мүдделер қақтығысы орын алды деген қорытындыға келіп, оны шешудің әртүрлі тәсілдерін, оның ішінде:

- қызметкердің жеке мүдделеріне әсер етуі мүмкін нақты ақпаратқа қол жеткізуін шектеу;

- мүдделер қақтығысы әсер ететін немесе әсер етуі мүмкін мәселелер бойынша шешімдерді талқылауға және қабылдау үдерісіне қатысудан қызметкердің ерікті түрде бас тартуы немесе оны (тұрақты немесе уақытша) шеттетуі мүмкін;

- қызметкердің функционалдық міндеттерін қайта қарау және өзгерту;

- қызметкерді мүдделер қақтығысына байланысты емес функционалдық міндеттерді орындауды көздейтін лауазымға ауыстыру;

- қызметкердің Университет мүдделерімен қайшылық тудыратын өзінің жеке мүддесінен бас тартуы.

9.5 Мүдделер қақтығысын шешу тәсілдерінің келтірілген тізбесі толық болып табылмайды. Әрбір нақты жағдайда қызметкермен келісім бойынша оны реттеудің басқа нысандары табылуы мүмкін.

9.6 Мүдделер қақтығысын шешудің нақты әдісін таңдау туралы шешім қабылдау кезінде қызметкердің жеке мүддесінің маңыздылығын және осы жеке мүдденің Университет мүддесіне нұқсан келтіретіндей іске асырылу ықтималдығын ескеру маңызды.

9.7 Мүдделер қақтығысын болдырмау үшін қызметкерлер Университет этикасының ережелерін сақтауы қажет.